

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av skolors arbete för att
uppmärksamma och förebygga frånvaro vid
Höglundaskolan i Säffle kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Höglundaskolan avseende arbetet med att uppmärksamma och förebygga frånvaro i årskurserna 4–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning skapar rektorns styrning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete i skolan?
2. I vilken utsträckning använder skolenhetens personal arbetssätt som möjliggör tidig upptäckt av frånvaro?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom varje område bedöms om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja kvaliteten inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Höglundaskolan i följande utsträckning:

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Rektorns styrning skapar i hög utsträckning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Personalen arbetar i hög utsträckning för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Här bedöms hur rektorn styr och leder skolenheten för att skapa förutsättningar och strukturer för ett frånvaroförebyggande arbete. Det handlar om arbetet med att följa upp och analysera frånvarostatistik för att kunna urskilja mönster och risker att rikta det förebyggande arbetet mot. Det omfattar också att utveckla och förankra gemensamma förhållnings- och arbetssätt samt att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika personalgrupper. I detta ingår en tydlig roll- och ansvarsfördelning i arbetet med att motverka frånvaro. Rektorns arbete med att identifiera behov av kunskap och kompetensutveckling om frånvaro samt genomföra insatser för att tillgodose dessa ingår också.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorns styrning skapar i hög utsträckning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsans personal samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppföljning och analys av frånvaro

Rektorn följer systematiskt upp elevernas frånvaro och använder uppföljningen för att identifiera och förklara mönster på övergripande nivå. Uppföljningen omfattar såväl individ- som övergripande nivå. De underlag som rektorn använder för att följa upp elevernas frånvaro utgörs bland annat av de sammanställningar som kuratorn gör en gång i månaden. Rektorn och elevhälsans personal går igenom sammanställningarna vid särskilda frånvaromöten en gång i månaden. Vid mötena följer de upp frånvaron på individnivå och klassnivå för att upptäcka mönster i elevernas frånvaro. Uppföljningen har bland annat visat att orsaken till ströfrånvaro ofta beror på att elever inte deltar i undervisningen utan lämnar klassrummet och vistas i korridorerna. Utifrån de identifierade mönstren beslutar rektorn om insatser för att öka elevernas närvaro i undervisningen. Elevhälsans personal har exempelvis fått i uppdrag att arbeta med strategier för att öka elevernas motivation att delta i undervisningen. Skolenheten har även förändrat arbetssättet för pauser och erbjuder nu eleverna möjlighet att ta pauser i klassrummet eller i närliggande grupprum. Syftet är att eleverna ska återvända till

undervisningen efter pausen och inte bli kvar i korridorerna. Det som kommer fram vid mötena dokumenteras och är en del av rektorns uppföljning. Utöver de månadsvisa uppföljningarna följer rektorn och elevhälsans personal upp frånvaron på en övergripande nivå och jämför resultaten en gång per termin. I denna uppföljning analyserar rektorn frånvaron utifrån olika faktorer och jämför resultaten för olika grupper. Rektorn jämför exempelvis frånvaron mellan klasser och årskurser samt mellan olika ämnen. Där till jämför rektorn elevernas frånvaro med deras kunskapsresultat i matematik, engelska och svenska. Genom jämförelserna identifierar rektorn mönster och möjliga förklaringar till frånvaron. Rektorns uppföljning har exempelvis visat att det inte alltid finns ett samband mellan frånvaro och kunskapsresultat. Även elever med goda kunskapsresultat kan ha hög frånvaro. När rektorn söker förklaringar till frånvaron utgår hen från faktorer som skolenheten kan påverka och använder analysen som grund för det förebyggande arbetet. Den samlade analysen av resultaten från frånvaromötena och de fördjupade uppföljningarna har exempelvis visat på utvecklingsområden som rör personalens bemötande av elever, lärmiljöns struktur samt samverkan med vårdnadshavare. Rektorn har utifrån analysen gett elevhälsans personal i uppdrag att tillsammans med lärarna utveckla gemensamma arbetssätt och förhållningssätt. Arbetet omfattar bland annat hur lärmiljön kan struktureras för att skapa trygghet och igenkänning samt hur personalen ska bemöta elever i samband med frånvaro.

Förutsättningar för ett gemensamt arbete

Rektorn utvecklar gemensamma arbets- och förhållningssätt i arbetet med frånvaro och ser till att ansvarsfördelningen är tydlig. Arbetet utgår från skolenhetens rutiner. Rutinerna beskriver hur frånvaro ska registreras, uppmärksammas, utredas och följas upp samt vilket ansvar olika funktioner har för detta. Enligt rutinerna ska undervisande lärare registrera elevernas närvaro vid varje lektion. Om en elev har 15 procents frånvaro eller mer under en månad ska mentorn analysera frånvaron och bedöma om den behöver utredas vidare. Mentorn ska även ta ställning till om frånvaro under 15 procent ska utredas om någon i personalen uttrycker oro över en elevs frånvaro. Rutinerna gör ingen skillnad mellan giltig och ogiltig frånvaro. När mentorn bedömer att frånvaron behöver utredas vidare ska mentorn göra en enkel kartläggning av frånvaron och kontakta vårdnadshavarna. Mentorn ska sedan rapportera resultatet av kartläggningen till rektorn och elevhälsans personal, som vid behov utreder frånvaron vidare och tar ställning till ytterligare insatser. Därefter ska elevhälsans personal återkoppla till mentorn.

Rektorn organiserar arbetet så att personalen får förutsättningar att samverka i det frånvaroförebyggande arbetet. Samverkan sker bland annat

vid frånvaromöten mellan rektorn och elevhälsans, personal, arbetslagsmöten samt vid gemensamma kunskapsuppföljningar där rektorn, elevhälsan och lärarna deltar. Rektorn och elevhälsans personal har särskilda frånvaromöten en gång i månaden där frågor om elevernas frånvaro på både individ- och klassnivå behandlas. Elevhälsans personal har i uppdrag att löpande informera mentorerna om frågor som aktualiserats vid dessa möten kring elevernas frånvaro samt återkoppla sådant som är relevant för det fortsatta frånvaroarbetet på klassnivå. Lärarna samverkar kring enskilda elevärenden och det frånvaroförebyggande arbetet under arbetslagsmöten. Utöver det genomförs så kallade kunskapsuppföljningar fyra gånger per läsår där rektorn, elevhälsan, lärare och elevcoacher deltar. Vid dessa tillfällen behandlas även frågor som aktualiserats vid frånvaromötena mellan rektorn och elevhälsan och det frånvaroförebyggande arbetet utgör en punkt på kunskapsuppföljningarnas agenda. Därutöver har rektorn infört gemensamma lärträffar på kvällstid för att ge all personal möjlighet att delta i gemensamma diskussioner om gemensamma arbetssätt, bland annat kring det frånvaroförebyggande arbetet.

Rektorn skapar förutsättningar för att personalen ska utveckla ett gemensamt förhållningssätt i frånvaroarbetet. Det gör rektorn genom att ge elevhälsans personal i uppdrag att tillsammans med lärarna utveckla ett relationellt förhållningssätt i bemötandet av elever. Exempel på det är att elevhälsans personal arbetar tillsammans med lärarna med hur elever ska bemötas när de återkommer till skolan efter frånvaro. Arbetet syftar även till att skapa en gemensam syn på elevers frånvaro. Det görs genom att elevhälsans personal stödjer och handleder personalen på arbetsplatsträffar, studiedagar och vid återkommande lärträffar. Rektorn följer systematiskt upp hur de gemensamma rutinerna och arbetssätten tillämpas och ser till att de utvecklas vid behov. Uppföljningen sker vid frånvaromöten, genom regelbundna avstämningar med elevhälsans personal och förstelärarna samt genom de fördjupade uppföljningarna en gång per termin. När det framkommer att rutiner inte har följts eller att arbetssätt behöver utvecklas ger rektorn elevhälsans personal i uppdrag att arbeta vidare med de identifierade utvecklingsbehoven. Ett exempel på ett område där arbetssätten har utvecklats är kontakten med vårdnadshavare i samband med elevers frånvaro. Rektorn har stärkt samarbetet med vårdnadshavarna genom att elevhälsans personal deltar vid vissa möten med dem. Vilka professioner som deltar avgörs utifrån elevens behov. Ansvarsfördelningen i frånvaroarbetet är tydlig och rektorn följer upp och anpassar den utifrån skolenhetens behov. Exempelvis har rektorn identifierat ett behov av att utveckla det frånvaroförebyggande arbetet genom att skapa fler kontaktytor mellan personal och elever som riskerar att utveckla problematisk frånvaro. Rektorn har därför anställt socialpedagoger och elevcoacher med uppdrag att stärka det

relationsskapande arbetet och tidigt fånga upp elever i behov av stöd. Socialpedagogerna, som ingår i elevhälsoteamet, har i uppdrag att varje morgon besöka samtliga klassrum för att följa upp elevernas närvaro. Om en elev saknas utan att vara frånvaroanmäld kontaktas vårdnadshavarna. Om vårdnadshavarna inte går att nå ska personal från skolenheten göra ett hembesök hos eleven. Elevcoacherna rör sig i skolans korridorer och kan även möta upp elever som behöver stöd i samband med att de kommer till skolan för att påbörja skoldagen.

Kunskap och kompetensutveckling

Rektorn följer systematiskt upp personalens behov av kunskap och kompetensutveckling kopplat till det frånvaroförebyggande arbetet. Rektorn tar reda på behoven genom möten med elevhälsans personal, medarbetarsamtal och uppföljningar av skolenhetens frånvaroarbeta. Utifrån dessa underlag analyserar rektorn tillsammans med elevhälsans personal vad som fungerar bra, vilka delar i arbetet som behöver utvecklas och inom vilka områden personalen behöver ytterligare kompetensutveckling. Rektorn har bland annat identifierat behov av att utveckla personalens bemötande av elever som varit frånvarande samt arbetet med att skapa trygga och förutsägbara miljöer. Utifrån de identifierade behoven har rektorn gett elevhälsans personal i uppdrag att handleda lärarna för att utveckla gemensamma arbetssätt och förhållningssätt. Rektorn uppmuntrar och skapar förutsättningar för personalen att delta i kompetensutvecklingsinsatser som rör det frånvaroförebyggande arbetet. Detta gör rektorn bland annat genom att avsätta tid på studiedagar och vid så kallade lärträffar där all personal kan delta. Insatsernas genomslag och de gemensamma arbetssätten följs upp vid de terminsvisa fördjupade uppföljningarna av frånvaroarbetet.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Här bedöms arbetssätten som används i det frånvaroförebyggande arbetet vid skolenheten. I detta ingår hur personalen arbetar för att uppmärksamma och hantera tidiga tecken på frånvaro. Hur samverkan faktiskt bedrivs samt om och hur gemensamma förhållnings- och arbetssätt tillämpas ingår också. Ytterligare en del är att olika perspektiv synliggörs i det praktiska arbetet med att motverka frånvaro. Det gäller både olika yrkeskategoriers perspektiv och hur elevernas perspektiv tas tillvara.

Skolinspektionen bedömer följande: Personalen arbetar i hög utsträckning för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsans personal och inskickade dokument.

Uppmärksamma och hantera frånvaro

Lärare och övrig personal arbetar systematiskt utifrån gemensamma rutiner för att tidigt uppmärksamma och hantera tidiga tecken på frånvaro. Utifrån kuratorns sammanställning av frånvaron följer lärarna systematiskt upp elevernas frånvaro och uppmärksammar såväl elever med minst 15 procents frånvaro som elever med lägre frånvaro där det finns andra tecken eller mönster som kan tyda på en risk för att utveckla problematisk frånvaro. I det senare fallet kan det exempelvis handla om frånvaro vissa veckodagar eller i vissa ämnen, sena ankomster, att en elev verkar trött på morgonen eller undviker vissa lektioner. Mentorerna kontaktar då vårdnadshavarna och genomför en självskattning med eleven för att kartlägga orsakerna. Utifrån vad som framkommer planerar mentorerna insatser tillsammans med eleven och vårdnadshavarna. Vid behov involveras elevhälsans personal, som kan bidra med tidiga insatser eller handledning till lärarna. Elevhälsans personal uppmärksammar tidiga tecken på frånvaro inom sina respektive uppdrag. Skolsköterskorna uppmärksammar exempelvis tecken på frånvaro när en elev söker sig till dem för olika fysiska besvär och det finns tecken på att något annat kan ligga bakom besöken. Ett annat sätt att tidigt upptäcka frånvaro är att socialpedagogerna varje morgon besöker samtliga klassrum för att kontrollera vilka elever som är på plats. Om en elev saknas utan att vara frånvaroanmäld kontaktas vårdnadshavarna. Om vårdnadshavarna inte går att nå gör personalen hembesök hos eleven. Genom socialpedagogernas kontakter med elever och vårdnadshavare uppmärksammas också tidiga tecken på frånvaro. Ett exempel på detta är att socialpedagogerna följer upp oanmäld frånvaro redan på morgonen genom att kontakta elever och vårdnadshavare. På så sätt kan de tidigt upptäcka mönster i elevernas frånvaro och uppmärksamma elever som riskerar att utveckla problematisk frånvaro. När personalen uppmärksammar tidiga tecken på frånvaro försöker de ta reda på orsakerna till frånvaron. Enligt skolenhetens rutin uppmärksammar mentorerna särskilt återkommande eller ökad frånvaro.

Samverkan och olika perspektiv

Personalen samverkar i frånvaroarbetet och olika professioner bidrar med sina perspektiv och stödjer varandra. Elevhälsans personal har bland annat i uppdrag att stödja lärarna och bidra till att de olika professionernas

perspektiv tas tillvara i frånvaroarbetet. Samverkan sker genom frånvaromöten, elevhälsans personals återkoppling till lärarna och gemensamma lärträffar. Lärarna bidrar i sin tur med kunskap om hur eleverna fungerar i undervisningen och under skoldagen samt med information som framkommer vid lärarnas kartläggning av elevernas frånvaro. Vidare bidrar elevcoacher och socialpedagoger med sina perspektiv utifrån sina erfarenheter av att närvara bland eleverna i korridorer och på raster. Personalen uppmärksammar både faktorer som rör elevernas situation och faktorer i skolans organisation när de försöker förstå vad som kan påverka en elevs närvaro. De är till exempel uppmärksamma på elevers mående och hur deras relationer i skolan fungerar och om det är någonting i undervisningens struktur eller schemaläggning som bidrar till elevers frånvaro. Personalen använder de olika perspektiven i det fortsatta arbetet med frånvaro både på individnivå och gruppnivå. Det som framkommer används dels för att bedöma vilka insatser som behövs för den enskilda individen, dels för att utveckla skolenhetens arbete med att uppmärksamma och förebygga frånvaro. Samverkan har exempelvis lett till att personalen har upptäckt att många elever som var frånvarande från lektioner befann sig ute i korridorerna. För att minska denna frånvaro får eleverna nu i stället ta pauser inne i klassrummet eller i närliggande grupprum. På så sätt minskar risken för att elever lämnar klassrummet och inte kommer tillbaka till den pågående lektionen.

Elevernas perspektiv i frånvaroarbetet

Rektorn och personalen har flera strukturerade sätt för att ta till vara på elevernas perspektiv på faktorer som kan påverka deras närvaro. Genom klassråd, elevråd, enkäter och trygghetsvandringar får rektorn och personalen kännedom om elevernas upplevelser och behov på en övergripande nivå. Det som framkommer genom dessa forum återkopplas till eleverna och används som underlag i det fortsatta frånvaroförebyggande arbetet. För att eleverna ska trivas och vilja vara i skolan arbetar personalen med trygghet, förutsägbarhet och ett gemensamt förhållningssätt. Som en del av detta arbete har skolenheten en gemensam lektionsstruktur för att skapa lugn och förutsägbarhet. På morgonen finns vuxna i skolans entré och lärarna finns i klassrummen cirka tio minuter innan lektionerna börjar för att ta emot eleverna på morgonen. Syftet är att skapa trygghet vid skoldagens början och ge personalen möjlighet att samtala med eleverna och bland annat tidigt uppmärksamma tecken på frånvaro. Arbetet syftar även till att främja elevernas närvaro i skolan. I arbetet med enskilda elevers frånvaro får eleverna möjlighet att beskriva vad som påverkar deras närvaro och vad som kan underlätta för dem att vara i skolan. Genom de kartläggningar som görs när en elev har minst 15 procents frånvaro eller när någon i personalen uttrycker oro för en elevs

frånvaro tar personalen reda på elevernas perspektiv och använder dem för att utforma såväl individuella som övergripande insatser. Exempelvis har elever beskrivit att deras frånvaro beror på att de känner sig otrygga i skolan på grund av att elever lämnar klassrummet under lektioner och blir kvar i korridorerna. Utifrån det har skolenheten infört att elever stannar kvar i klassrummet och intilliggande grupprum under kortare pauser och raster. Detta som ett sätt att minska antalet elever i korridorer och under lektioner och pauser. Sammantaget finns det på skolenheten ett strukturerat arbete där elevernas perspektiv om vad som behövs och fungerar bra för att närvara inhämtas och tas tillvara i frånvaroarbetet.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Karolina Hallenberg

Föredragande
Signerat av: Karolina Hallenberg

I handläggningen av ärendet har även utredaren Maud Wilhelmsen deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 9, 10 och 25 §§

4 kap. 4 och 5 §§

7 kap. 17 och 19 a §§

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Höglundaskolan den 16 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna och Karolina Hallenberg Maud Wilhelmsen.

Höglundaskolan leds av en rektor och omfattar grundskolas årskurser 1–6, anpassad grundskola i årskurserna 1–9 samt anpassad gymnasieskola och leds av en rektor. Totalt går omkring 259 elever vid skolenheten, varav 239 elever i grundskolan och 20 elever i de anpassade skolformerna. Omkring 100 elever går i årskurserna 4–6 i grundskolan. Skolans huvudman är Säfte kommun.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med rektorn
- En intervju med lärare
- En intervju med representanter för elevhälsan
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Rektorns svar på skriftliga frågor

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.